



Přísně tajné vraždy

Šárka Horáková Maixnerová

Přísně tajné
vraždy

Vyšehrad

PODĚKOVÁNÍ ZA SPOLUPRÁCI

Kniha je věnována pozůstalým

ÚDV – především mimořádné osobnosti ředitele úřadu,
plk. JUDr. Pavlu Bretovi
a všem vyšetřovatelům za jejich absurdně nelehkou práci.

ÚSTRU v čele s Mgr. Danielelem Hermanem.

Národnímu archivu a nepopsatelnému zápalu a nadšení
PhDr. Aleny Noskové a PhDr. Aleny Šimánkové.

Konfederaci politických vězňů.

Režisérům cyklu Petře Všelichové, Jánů Novákovi
a Marcelu Petrovovi.

Šéfdramaturgyni dokumentu a publicistiky
PhDr. Lence Polákové a řediteli programu TS Ostrava
Karlů Spurnému za letitou podporu nelehkých projektů.

Osobní poděkování pak všem těm spolupracovníkům,
kteří vykonávají svoji práci s úctou
vůči nelehkým osudům našich respondentů,
a moderátorovi cyklu, publicistovi Jefimu Fištejnovi
za osobní přínos a pokoru, se kterou se své úlohy zhostil.

Copyright © Šárka Horáková Maixnerová, 2010

ISBN 978-80-7429-064-0

OBSAH

Za dlouholetou spolupráci
nejen na těchto smutných příbězích děkuji
Prokopu Tomkovi, Františku Bártíkovi, Karlu Pacnerovi
a vyšetřovatelům ÚDV

Čtěte knihu, tam to všechno je (<i>Jefim Fištejn</i>)	11
Slovo úvodem (<i>Šárka Horáková Maixnerová</i>)	13
Průvodní texty (<i>Šárka Horáková Maixnerová,</i> <i>plk. JUDr. Pavel Bret, Daniel Herman,</i> <i>Lenka Poláková, Ladislav Henek</i>)	15
Pavel Švanda – Odsouzen k sebevraždě	27
Viktor Waidlich – Smrt místo zatčení	43
Páter Ludvík Sobek – Oběšený farář	57
František Kulda – Zastřelen podle plánu	67
MUDr. Vlasta Veselá – Nechte ji zemřít	77
František Truhelka – Zastřelen bez výstrahy.	87
František Erhardt – Poslední cesta do práce	97
Hřensko – Tři mrtví ve skalách.	107
Bohumil Syřínek – Zastřelený chlapec	121
Rudolf Vaculík – Léčka	131
Jiří Plachý – Konec „Magistra Kelleyho“	137
Matúš Černák – Profesionální vražda	145
Henriette Tremeaud – Doutníky od StB	159
Bohumil Borecký – Smrt za zásluhy o vlast	171
Jan Kondek – Špion s romantickou duší	181
Seznam zkratk.	191
Vysvětlení některých použitých výrazů	193

Archiv MV v Kanicích u Brna. Oprýskaný umakartový přepych pozdního socíku. Palcový prach a nekonečná nuda. Kam oko dohlédne, regály s písemnostmi svázanými do desek a roztříděnými podle ročníků. Berichy protektorátních četnických stanic, hlášení služeben poúnorové SNB. Sousedské spory, dopravní nehody, nepatrný nápad trestné činnosti okresního formátu. Začátkem prosince roku 1989 se nad Kanicemi vznášel kouřový sloup viditelný až z Brna – to se na louce u požární nádrže pálily spisy jinačí výbušnosti: protokoly výslechů politických vězňů, zprávy o plošných akcích, objektové svazky, pitevní nálezy, výpovědi svědků. Skartovalo se a pálilo, jen se z toho kouřilo. Leč něco z toho uniklo ohni a papírovým vlkům. Leccos se dochovalo.

Opravdu jste nikdy nebyli vláčeni holou tváří po drsné podlaze vězeňských chodeb? Opravdu vám nikdy nevnikal do morku a do plic hnilobný mráz samoty? Netrhali vám z těla žíly po jedné, abyste déle vydrželi a mohli více prozradit? Nikdy jste nepolykali černou uranovou slinu? Nestřídali se na vás ve čtyřhodinových šichtách namakaní chlapi, kteří si o přestávkách na cígo a turka navzájem stěžovali na nelidskou rasovinu za pár šupů a dovolenou na Picundě? Nepíchali do vás otráveným deštěníkem? Ani jednou jste neumírali ve vlastních zvracích a žluči, protože žádnou krev ze zmučeného těla jste už nemohli vycedit? Tak to si můžete blahopřát: byli jste asi požehnáni vlastní bezvýznamností nebo milostí pozdního narození. Každý ovšem takové štěstí neměl. Byli i tací, kteří odmítli zaprodat duši, i když tušili,

že to poslední, co v životě vidí, jsou lhostejná prasečí očička jejich trýznitelů. Tušili možná i to, že jejich vrazi budou v prvním kroku povýšeni, dostanou čestný odznak a pochvalu před rozvinutou zástavou a ve druhém kroku jejich činy budou promlčeny, nebo se na ně vztáhne prezidentova amnestie.

Co vlastně od nás očekávají všichni ti umučení, zastřelení na útěku, spadlí do nastražené léčky, usmýkaní k smrti v uranových dolech – zkrátka nevlastní vinou předčasně mrtví? Že my, kteří jsme netrpěli, a tudíž nemáme co odpouštět, odpustíme jejich jménem? Že uděláme za minulostí tlustou čáru, a tím se dobrovolně vzdáme schopnosti jemného rozlišování mezi dobrým a zlým? Anebo nás žádají o to nejmenší – podle možnosti nezapomenout. Protože jen naše úporná, časuvzdorná vzpomínka zpětně dodává jejich utrpení smysl.

Jefim Fištejn

Motto: *Celek je víc, než součet jednotlivostí. A je dokonce i víc, než součet jednotlivostí a jejich souvislostí.*

(Sokrates, Platon, Aristoteles)

Kdokoliv z lidí zemře, zemře někomu. Nestává se, že by lidé odcházeli bez povšimnutí. Každý z nás je kýmisi milován a není možné (až na kruté výjimky), že by se lidé rodili bez minimálního náznaku lásky. Televizní cyklus i kniha Přísně tajné vraždy se tak týká naší historie, po mém soudu, jen z jedné části. Víc se týká ještě stále zatím aktuálního vnitřního soukromého prostoru člověka (duše se mu říkává) a nezadatelného práva kohokoliv z nás drahého člověka důstojně oplakat.

Hrdinové těchto smutných kauz odešli ze života násilně a zbytečně. A je jen malá šance, že se jejich pozůstalí dočkají světské spravedlnosti. Přesto je stále dost těch, kteří se o vyrovnání tohoto dluhu snaží. A nakolik jsou pošetilí a měli by se věnovat „užitečnější věci“, ukáže, jako vždy, jiný čas, ve kterém už tu my nebudeme.

S úctou vůči všem pozůstalým, se kterými jsem se při tvorbě cyklu Přísně tajné vraždy měla možnost setkat.

Šárka Horáková Maixnerová

ČLOVĚK PLUJÍCÍ K SOBĚ

Tento text je věnován zbytečně nepřítomným.
A všem milovaným a milujícím.

Už dlouho nežil. Pracoval a s každým dalším dnem ztrácel soucit i souvislosti. Nevěděl, kde nechal původní nadšení, a už si vlastně ani nevzpomínal, že by kdy nějaké měl. Čas od času ho probrala situace, která si od něj chtěla vzít víc a třeba i víc dát, ale on už nevěděl ani jak dávat ani jak brát. Zapomněl odbočovat. Nevynočoval. Stal se soudcem ve světě soudců. Obětí ve světě obětí. Viníkem ve světě viníků.

Ještě stále mu ale tlouklo srdce, i když už téměř neslyšně. Ještě stále cítil chlad i žár, i když už na svém těle objevoval popáleniny i omrzliny jako následek otupění. Potkával se s ostatními neživými a úsečně a navykle proplouval dny a dny úsečně a navykle proplouvaly jím.

Až jednou, zbytečný a netečný, přišel k moři...

Ještě na břehu si s překvapením náhle uvědomil neodbytnou přítomnost svého srdce. Tlouklo na něj zevnitř ve splašeném rytmu. Nebyl schopen propojit tělo, mozek a duši. Věděl, že musí jít dál a jediná cesta, kterou viděl, nevedla podél břehu, ale stále rovně. Po zvlněné modré...

Při myšlence na ni se mu srdce vzepjalo a chtělo prorazit a odcválat. Dopřál splašenému chvíli klid. Držel mu dlaň zvenčí na hrudi a konejšil je jako dítě. Za stálého vědomého dýchání šel pomalu, neslyšně našlapoval... Báł se, že se s vlastním srdcem nedomluví. Vědomě pokračoval v tiché chůzi a zjemnil se a schoulil do sebe. Svět byl promodralý. Uvědomil si jeho konzistenci a vůni. Byl pevný na omak a voněl sladce. Byla to po létech

první živá vteřina. Zamiloval se do ní, ale zároveň ji opustil tak, jako ona opustila jeho.

Vnořil se do vody ostře, bolavě a příkře. Bylo časné ofoukané ráno. Pomyslel si, že čekal vnor kůži přítulnější. Vnor svůdnější a milejší. Ale ještě stokrát poděkoval za tu drsnost bolest. Vnor přívětivější by se stal pro cestu nepohodlným, neboť teplo unavuje a živý organismus sám sobě zatápí s každou vteřinou.

Prvních pár temp bylo rozhodujících. Objevila se únava ochablého těla, strach zatvrdlého mozku, obavy opuštěné duše. Chtěl to vzdát, obrátit se. Ve směru, kterým plul, totiž objevil vědomí vlastní pošetilosti a hlouposti. Náznak spojení s nevědomím, které mu tyhle zprávy spěšně poslalo. Začal se bát vlastního nadšení, bál se, že se odněkud vynoří jeho zruďná bezcenná pyšná odvaha. Přisahal si, že když pro jednou jedinkrát, právě teď, nepřijde, neopustí se už na věky. Zůstane při sobě. V dobrem i ve zlém.

A pak přišel a odezněl i další přítel. Strach. Strach, který prověřil vše, co z něj ještě zbylo. Paralyzoval ho až do té míry, že zapomněl plavat a zapomněl dýchat. Když na něj dopadlo tohle vědomí, s trhnutím se probral. A zjistil, že se ocitl ve stavu odlidštění. Znal to z každodenního života. Byly to všechny ty dlouhé minuty a hodiny a dny, kdy nevnímal své pohyby, myšlenky, gesta, slova vlastní i cizí... Prostě jen vykonával navyklými tempy navyklé činnosti a tělo, které ho znalo, se přestalo ptát duše, jak a proč. Vnímal fázi, kdy mozek přestane vydávat tělu jakékoliv signály. Teď mu oživlé tělo plulo zapomenutými pohyby po vodní hladině a oživlý mozek blaženě splýval vedle.

Cítil únavu a s ní zároveň ohromný nával energie. Pociťoval sebe.

Přišel stav, kdy mu tělo i mozek začaly fungovat na sobě zcela nezávisle. Pluly vedle sebe a vesele se daly do řeči. Tělo mělo na jednou ještě dost síly a mozek už dost svobody. Štěbetaly si jako staří dobří známí.

Instinktivně se otočil. Měl mimochodem správný dojem, že se pro změnu ztratil světu. Měl problém se v tom ostře modře zjištěném světě zorientovat břehem. Byl odevzdán.

A přiletěli racci a ptali se po tom, co tam pohledává. Už se ho přestali bát a přilétali níž. Už byl téměř v bezvědomí vědoměji součástí jiného, mnohem většího děje. Od vstupu TAM ho už v tuhle chvíli dělí jen jeden pohyb, jedno tempo, jeden nádech. Uvědomil si, jaký divný pár – mozek a tělo – tihle dva jsou. Siamská dvojčata, která si usilují o život. Jeden druhého hanobí i adoruje s obrovskou nadlidskou silou toho, kdo je nechal srůst a žít pospolu. Jeden druhého šálí, jeden druhého potápí a znovu oživuje. A viděl svoji duši, která je chlácholí a hledá možnou shodu.

Udělal rozhodující tempo.

A stal se vpravdě zázrak. Nikde nebylo nic. Modrá obloha splynula s modrou vodou. Nevnímal, kde je dole a kde nahore, nevnímal, kudy přišel a kudy by bylo lze odejít. Jen občasný kolem letící mu leccos naznačil, a když zmizel, nebyl schopen si vybatvit, zda plul po obloze, nebo byl pouhým odleskem na hladině. Slyšel neskutečný hluk, který kontrastoval s ohlušujícím tichem. Nikdy by neřekl, kolik lidský dech a bušení srdce vydá decibelů. Měl dojem, že tím rámusem probudí všechno živé kolem. Viděl tak rozmazaně a slane, že nepoznával obrys vlastní ruky a tělo měl tak rozpité, že se jeho voda stala hmotou moře. A v tomhle podivném, fyzicky i psychicky vypjatém okamžiku uviděl veřejná tajemství: viděl, že se moře může rozestoupit, viděl, že člověk může vystoupit na nebesa i zřítit se z nich. Najednou viděl místo, odkud se tyhle zprávy donesly. Je to místo, které nelze opustit. Pokud by nebylo lásky, která ho volá zpět a stále ještě drží nad vodou, rozplynul by se. Rád.

Vrátil se. Protože po tom, co uviděl, vrátila se mu i schopnost slyšet. A kdosi ho volal zpět. Kdosi, komu byl drahý.

Cesta zpět byla dlouhá, a když ho konečně moře vyvrhlo, opotřebovaného, ale do morku kostí živého, pozoroval ještě hodiny

tu stále nestálou a proudící, nejistou a neklidnou, činně nečinnou, svobodnou a vlnící se, přetékající i sublimující kapalinu. Pozoroval základní stavební kámen člověka. Pozoroval vlastní úlevu z toho, že dostal druhou šanci. Že ten křehký zázrak trvá.

Šárka Horáková Maixnerová

NÁS SE TO NETÝKÁ

Tato kniha navazuje na právě vysílaný stejnojmenný dokumentární cyklus České televize. Stejně jako tento dokumentární cyklus, ani tato kniha si neklade za cíl generalizovat či dokonce se pasovat do pozice „generálů po bitvě“. Jde jen o snahu pravdivě vylíčit některé tragické osudy našich spoluobčanů a zároveň ozřejmit, jak nesnadná je jakákoli snaha o možnou nápravu. Nesnadné je zároveň i pochopení a vcítění se do tragédií zdánlivě cizích lidí, cizích osudů a cizích domovních prahů, které mnohé z nás nechávaly lhostejnými nebo obezřetnými z představy, že nás se to netýká.

plk. JUDr. Pavel Bret,
ředitel Úřadu dokumentace
a vyšetřování zločinů komunismu SKPČR

Televizní cyklus dokumentů i knihu „Přísně tajné vraždy“ pokládám za jedinečný konkrétní vklad k doplnění bílých míst na mapě naší nedávné historie. V rámci kontinuity dějin je důležité historii znát a orientovat se v ní, abychom mohli lépe porozumět dějům současným.

Snaha komunistického režimu zamést stopy svých často děsivých zločinů, které se děly pod jeho patronací, připomíná snahy nacistů, kteří na samém konci války také ničili důkazy své hrůzovlády. Přes veškerou snahu se však lidská paměť skartovat nedá a v tom je velká naděje.

Celý dokumentární cyklus „Přísně tajné vraždy“ byl pro mne osobně velmi symbolicky zahájen případem studenta Pavla Švandy, který byl na podzim roku 1981 nalezen mrtvý na dně propasti Macocha. Na ten případ si totiž z té doby, kdy se stal, dobře vzpomínám. Pavel Švanda byl blízkým příbuzným vysokého církevního hodnostáře, který působil ve Vatikánu, a kterého Švanda krátce před svou smrtí navštívil. Já jsem se tehdy hodně pohyboval v církevním prostředí, které bylo Švandovou náhlou smrtí šokované. Takzvané sebevraždě už tehdy nikdo, kdo Pavla Švandu znal, nevěřil. Bylo zřejmé, že režim opět ukázal svou pravou tvář.

Nejen na tomto, ale i na množství dalších případů je zřejmé, že komunistický režim až do svého zhroucení lidskou tvář jen předstíral. Od samého počátku až do konce ho lze označit za státní terorismus namířený proti vlastnímu obyvatelstvu. Podle mo-

mentální konstelace se tato jeho podoba projevovala tu s větší, tu s menší intenzitou.

Rozhodně by nebylo správné podněcovat jakýkoli revanš. Je ale třeba odhalovat jména konkrétních viníků, kteří se provinili konkrétními zločiny, a jejichž jména měla zahalit temnota zapomnění. Jedná se o minimální akt spravedlnosti.

Velmi důležitá je v této souvislosti úloha Úřadu pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu, který vyšetřil stovky takových případů. A aktivní pomoc diváků pokládám za velmi vhodnou formu participace veřejnosti v procesu vyrovnávání se s vlastní minulostí. Je tady dána šance i viníkům vyrovnat alespoň některé dluhy vlastního svědomí. Nechci být naivní, ale věřím, že se člověk mění a může časem dospět k tomu, že se mýlil, že pochybil a pokusit se alespoň o nějakou formu nápravy.

Jedno moudré biblické přísloví praví, že poznání pravdy z nás učiní lidi svobodné. Právě k tomu by mohly „Přísně tajné vraždy“ napomoci. Lze si jen přát, aby se tak skutečně stalo.

Daniel Herman,
ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů

V zemi, ve které se může diplomat oběsit na mokřím ručníku v cele, kde není žádná voda; mladík plný života, energie a lásky spadnout do Macochy a skončit na místě, kam by žádný sebevrah nemohl dopadnout – nebylo něco v pořádku. A není v ní něco v pořádku ani dvacet let po otevření archivů, když se nemůže stále odsoudit mnohdy již dobře známý viník. Ještěže se najdou odvážní, kteří navzdory všemu stále pátrají, a pak i ti, kteří vše zřejší a aspoň takto přispějí k nápravě pokřivených vztahů.

Lenka Poláková,
šéfdramaturgyně publicistiky
a dokumentu ČT TS Ostrava

Představme si člověka, postiženého permanentní ztrátou paměti. Přes den bloudí lesem nebo městem, nějak se užívá a zabývá, večer utmáceně ulehne k spánku a ráno si nic nepamatuje. A tak se to opakuje každý den dokola. Opakuje stále stejné chyby, padá do stejných pastí, rozráží si hlavu o stejné zdi, podléhá stále stejným podvodníkům. Nezná důvody, proč se o něco snaží – kromě toho nejprimitivnějšího, že chce nějak přežít – nezná důvod své existence. Chytá se každé libivé vějičky, skočí po každém zdání příjemného zážitku, i když si na něm v minulosti tisíckrát rozbil nos. Je odsouzen k utrpení, bolesti, rozčarování a zániku. Nezná současnost, jen se ji zmateně snaží pochopit, aby ji následující den zapomněl. Nemá tušení o budoucnosti, protože zapomněl zkušenosti včerejška. Nedokáže skutečně milovat a žít pro někoho druhého, protože si nepamatuje, koho si včera zamiloval a za koho včera bojoval. Neví, kde je, a neví, kam jde. To proto, že neví, odkud vzešel, kudy přišel a co se na své cestě naučil.

Stejně jako člověk, postižený permanentní ztrátou paměti, se chová společnost, která ztratila vědomí o svých kořenech a o cestě, kterou prošla k současnosti. A to se všemi popsánymi důsledky. Opakuje stejné chyby, padá do stejných pastí, rozráží si hlavu o stejné zdi, podléhá stejným podvodníkům. Nepamatuje si, koho milovala a za co bojovala. Nezná skutečné důvody proč se o něco snaží – kromě toho nejprimitivnějšího, že chce nějak přežít – nezná totiž důvod své existence. Chytá se... atd.

Společnost, postižená ztrátou paměti, je odsouzena k bolesti, zmatku a zániku. V zoufalé snaze hlavně za každou cenu co nej-příjemněji přežít, pochytat chvilky prchavých příjemných zážitků, vymýšlí si co nejlíbivější módní ideologie, aby se od nich po čase odvrátila, rozčarovaná, zmučená a zkrvavená. Kdyby si jen malou trošku paměti – a soudnosti – zachovala, zjistila by velice rychle, že naprostá většina nových módních ideologií jsou jen staří démoni, navlečení do nových, nablýskaných rubášů. Kdyby si zachovala a rozvíjela paměť, vrátila by se jí soudnost a s ní také jeden z nejcennějších božských darů lidem, po kterém dnes tak úpěnlivě všichni volají a jemuž se přitom tak bleskovou rychlostí vzdalujeme – tedy láska.

Největší z filosofů Sokrates říká, že veškeré skutečné vědění je vlastně postupným rozpomínáním se na minulost. To vede k poznání sebe sama, svých kořenů, cesty kudy jsme přišli, jaké chyby jsme udělali a posléze i k poznání správné cesty, kam se máme ubírat. Vede k poznání, že jen pravdivé vědění vlastních chyb a nedostatků může vést ke skutečné lásce k lidem a tím i k reálným představám o budoucnosti. Vede k pochopení souvislostí mezi pamětí, soudností, spravedlností, štěstím a láskou. Protože kdykoli jsme zapomněli na minulost, ztratili jsme současnost a vydali se do záhuby. Kdykoli jsme se vydali do záhuby, odvrhli jsme spravedlnost a lásku. Kdykoli jsme odvrhli spravedlnost a lásku – a jen jsme si na ně hráli, jak to činíme v dnešní době – chodili jsme jako slepí, mysleli jsme jako slepí, chovali se jako slepí. A nenáviděli jsme. Lásku jsme začali označovat za něco oslepujícího a romanticky pitomě jsme prohlašovali, že „*láska nás činí slepými k chybám milovaného*“. A zapomněli jsme na to, že láska má nekonečně vyšší účinek než působit oslepení lidí. Láska totiž především způsobuje v milujícím člověku schopnost vidět dobro tam, kde ho ti, již nemilují, nevidí.

Takže se zdá, že nepatří k těm nejlepším nápadům zapomínat na minulost a na její určitý odborný výsek, který nazýváme histo-

rii. Po staletí děsivého utrpení, z valné části způsobeného ztrátou paměti, soudnosti, smyslu pro spravedlnost a následnou ztrátou lásky, schopnosti milovat, by možná nebylo špatné zkusit něco jiného. Třeba zkusit oživit si paměť, rozvíjet soudnost, hledat smysl pro spravedlnost a doufat, že se poté navrátí i láska. Neboť jak praví další z géniů naší civilizace „*bez lásky nejsem nic*“.

Ať k takovému oživení přispěje i tato kniha.

Ladislav Henek

1987 – Československým prezidentem byl Gustáv Husák, papežem Jan Pavel II, prezidentem USA Ronald Reagan a generálním tajemníkem SSSR Michail Sergejevič Gorbačov. 17. prosince se po Husákově rezignaci stal generálním tajemníkem KSČ Milouš Jakeš.

V březnu papež Jan Pavel II. vydal encykliku Redemptoris Mater o blahoslavené Panně Marii v životě katolické církve.

11. července překročil počet lidí na Zemi hranici 5 miliard.

Vznikl francouzský kreslený seriál Byl jednou jeden život, u nás se promítaly filmy Bony a klid, Discopříběh a Šašek a královna.

Nobelovu cenu za literaturu dostal Joseph Brodsky a za mír Oscar Arias Sánchez. 22. února zemřel Andy Warhol.

Tři mrtví ve skalách Hřensko

■ Říkáme jim „vraždy mocí“.

Dělíme je na ty, kdy si mocní sami ušpinili ruce, na ty, kdy pověřili zabitím ochotné či vydíratelné vrahy, a na ty, kdy vraždu jen přikryli záměrně nebo neochotou ji vyšetřovat. Dnešní příběh pravděpodobně patří do kategorie třetí. I když, kdo ví... ■

V létě sedmaosmdesátého umřeli na výletě do přírody tři lidé ve věku 22, 23 a 26 let. Lenka, Pavel a Petr.

Ve vyšetřovacím spisu z roku 88 se píše, že 26. 9. 1987 oznámil telefonicky na obvodní stanici SNB Děčín Zdeněk K., že našel při houbaření v lesním prostoru Mezná Louka dvě lidské lebky.

Na základě oznámení byla, opět podle spisu, provedena policejní obhlídka místa. Konečný nález byl ještě děsivější: Ke dvěma lebám přibýly dva neúplné lidské skelety a navíc třetí – kompletní.

Zemřeli tři mladí lidé.

Pravděpodobně zasažení bleskem...

Cizí zavinění nebylo prokázáno.

Podnět k novému prošetření smrti Lenky, Pavla a Petra dal, jménem rodičů zemřelých, koncem roku 1992 tehdejší poslanec ČNR ing. Josef Holub.

Vyšetřovatelé ÚDV začali pracovat nejen na obnovení případu, ale v první fázi hlavně na rozšířování závěrů šetření, které bylo zastaveno 30. 12. 1988 s odůvodněním, že skutek není trestným činem.

V prvních měsících 93. roku se pracovní skupina ÚDV soustředila na shromáždění a kompletování veškeré dokumentace, následovaly konzultace se soudními znalci a v druhé polovině roku výsledky svědků.

Přišlo první zneklidňující zjištění: nadpoloviční většina vyslychaných osob nebyla do té doby k případu orgány činnými v trestním řízení dotazována.

Následovalo druhé: nevstřícný přístup většiny policejních složek.

Verze původních vyšetřovatelů byly tři: nešťastná náhoda, sebevražda, vražda. Přiklonili se k zásahu bleskem, byť znalecký posudek něco takového jednoznačně vylučoval, to znamená zároveň třetí negativní indicii: v tamních policejních orgánech není vše čisté...

Soudní znalec vyloučil jednoznačně zásah bleskem: „*V té době bylo jasno, bez bouřek.*“ A dále: „*Kdyby byla nevím jaká bouřka a blesky litaly, těžko by zasáhly tři lidi stojící nedaleko sebe, ale na různých místech. A případný kulový blesk zase není naprogramované monstrum, které sloví vše živé v okruhu několika desítek metrů. Je to nestydatá hloupost, tenhle jejich závěr!*“

To, že jsou jejich děti mrtvé, se oficiálně maminky dozvěděly až 8. 10. 1987.

Ptaly se ale proč...

Ptaly se na „drobnosti“, které zůstaly tehdejšími vyšetřovateli pomínuty.

Na otázky, proč košile jednoho z dětí byla roztržena na dvě půlky, z čehož se jedna našla v kotlíku se zbytky jídla, kde je fotoaparát jedné z obětí, zda je možné, že se lebka během tří měsíců sama oddělí od těla... na tyhle první logické otázky nikdo neodpověděl. Krajská prokuratura šetření uzavřela a matkám bylo doporučeno, aby, chtějí-li, pátraly dál na vlastní pěst.

Maminky bezmocně píší na všechny strany další „nepodstatné maličkosti“: Bouřka těla nepřikryje ani nezahrabe pod zem. Tak totiž vypadala těla našich dětí – Pavel s Petrem leželi vedle sebe a ruce měli obtočeny provazem a Lenka byla zasypána!



22. 11. 1990 podala Pavla Neumannová, maminka ing. Pavla P., na usnesení další stížnost. V březnu 91 odbor pro vyšetřování VB pro Severočeský kraj konstatoval, že další šetření nepřineslo nic nového a původní usnesení se potvrzuje.

Maminka Pavla P. se ani s tímto rozhodnutím nesmířila a podala stížnost ministru vnitra. Z ministerské kanceláře přišla odpověď, že ministerstvo ani ministr nejsou v této věci kompetentní.

V usnesení z konce listopadu 1991 už se dočteme, že nové vyšetřování bylo zaměřeno i na vysvětlení mechanismu zakrytí mrtvoly Lenky V., jakož i k účelu smyček z prádelní šňůry nalezené na pravé loketní kosti Petra H.

A také to, že oděvní svrsky i prádelní šňůra byly po kriminalistickém zkoumání z hygienických důvodů zpopelněny. A šetření bylo opět zastaveno.

Malá rekapitulace: tři mladé lidi, dle závěru vyšetřovatelů z roku 1988, zabil blesk. Zároveň je překryl větvemi, dívku zahrabal, chlapci omotal kolem paže šňůru, roztrhl mu košili a sebral foťák... a nejhorší je, že s nesmysly zdaleka nejsme u konce.

Bylo třeba ověřit, kdo trojici vůbec viděl naposledy. Provéřit záznamy pohraniční policie v Hřensku. Vysvětlit nesrovnalosti v nálezů brýlí jedné z obětí na zcela jiném místě o tři roky později, existenci šňůry, to, proč byla mrtvola dívky zahrabána a další dvě přikryty chvojím a větvemi... dále pak, zda na těchto mladých lidech neměla zájem StB...

Kdo byli Lenka, Pavel a Petr?

Podle posudků grafologa byl Pavel, čerstvý inženýr, osobnost s nadprůměrnou úrovní. V citové oblasti rozvinut a kultivován. V posudku se zmiňuje i slovo romantismus.

Lenka, studentka Vysoké školy chemicko-technologické, byla nadprůměrně intelektově nadaná. K tomu měla vynikající paměť.

Ti dva spolu chodili.

Nejstarší z trojice, Petr, byl laborant filmových laboratoří Barrandov. Mimořádně milý a oblíbený člověk.

Prostě tři mladí, pohodoví, inteligentní lidé... Do Hřenska vyjeli jen na týden, neboť Petr neměl víc dovolené. A StB na nich zájem neměla.



Lenka Vítová



Ing. Pavel Plšek



Petr Havel

Probrat se všemi nesrovnalostmi od spisů po výpovědi svědků byl v tuhle chvíli už nadlidský úkol!

Maminka Petra H. uvádí při výsledku ÚDV nové datum: 29. 6. 1987, den, kdy byla trojice naposledy spatřena – a pracovník Pravčické brány uvádí, že viděl oběti jít zakázanou cestou a toto ohlásil jako narušení státní hranice.

Svědecká výpověď Jindřicha Strausse přináší další verzi nálezu mrtvých:

Když se Petr, Pavel a Lenka nevrátili, začali po nich pátrat rodina a přátelé. Lebky našli horolezci (Cimler, Štrajtová, Štrajt), nález ohlásili na VB a sepsali protokol. Kde je jejich protokol a kde se v původním spise objevil houbař?

Svědék nabízí několik variant jejich smrti:

Vrahem mohli být trempové (ale jim chybí motiv i náradí na zahlazení stop).

Dále je podivné, že přesně v době zmizení byla změněna trasa stálých pochůzek pohraniční stráže. Jeden ze strážců hranic šel, podle svědectví, předčasně do důchodu...

Úkryt těl zase naznačoval, že pachatelem je někdo, kdo terén dobře zná, někdo místní...

To, že Lenka byla zahrabána a chlapci ne, podle úvah tohoto svědka zase naznačuje to, že nejdřív byla napadena a zabita ona a pak kluci, když násilníka načapali.

Zatím všichni v tomto příběhu přinášejí jen rozpory, hypotézy a kladou otázky. Slušelo by se přinést alespoň nějaké odpovědi.

V posudku soudního lékaře z roku 1993 se píše, že je několik způsobů usmrcení, při kterých nemusí dojít k poranění lebky či kostí. Dále pak, že působením přírodních vlivů může být lebka oddělena od těla už po třinácti dnech.

Jenže místo nálezu lebek a zbytku skeletu rozporuje ihned rekonstrukce pádu také z roku 93: pravděpodobnost, že se lidská lebka sama dokoulí z místa nálezu oběti na místo nálezu, je menší nežli deset procent.

Pokladní od Pravčické brány, který měl původně nahlásit trojici ostraze hranic, při dalším výsledku ÚDV řekl, že je sice viděl, ale ostrahu neinformoval.

Vražda Lenky, Pavla a Petra podle vyhodnocení všech starých i nových indicií a při notné dávce fantazie svědků i vyšetřovatelů ÚDV vypadala pravděpodobně takto:

Posledním svědkem, který si trojici pamatuje, je výběrčí vstupenek u Pravčické brány pan D. Viděl je 29. 6. 1987 asi v 17 hodin. Pan D. vypověděl, že na ochranu hranic netelefonoval, podle ústního podání dalších svědků na místo ochrana hranic vyjela. Trojice šla zhruba 40 minut. Lenka zůstala na místě a oba chlapci odešli – možná pro vodu, možná fotit, kdo ví... Tady někde vstupuje do děje velká neznámá: pachatel.

První byla pravděpodobně zabita Lenka a pečlivě zahrabána, chlapci se vrátili, pachatel napadl je, svázal a počkal, zda nepřijde někdo další. Posléze zabil jediné dva svědky své první vraždy a ukryl je pod větve a chvojí.

Případu Lenky, Pavla a Petra už se média věnovala mnohokrát. Přesto je v tomto tragickém příběhu dnes jasné pouze dvojí: obloha těch dnů a tři zmařené lidské životy.

Hřenská tragédie DOSUD NEOBJASNĚNA

V pátek 27. června odjeli z Prahy tehdy třiaadvacetiletý Pavel Píšek, čerstvý absolvent vysoké školy, jeho přítelkyně Lenka Vítová, dvaadvacetiletá studentka VŠ chemicko-technologické, a šestadvacetiletý Petr Ha-

Je to drastický příběh z doby, kdy éra socialistické normalizace prožívala smrtelnou agónii. Jména všech osob jsou skutečná a pravdivý je i fakt, že nejzáhadnější smrt tří mladých lidí, jakou tento kraj pamatuje, nebyla nikdy objasněna.

Existuje pouze jediná jistota: tři mrtví

mladí lidé. A pak zoufalé úsilí rodičů do-pátrat se pravdy. Možná si právě tento článek přečte někdo, kdo si před pěti lety v těchto dnech na přelomu června a července, všiml v Hřenských skalách něčeho podivného. Bylo by to prospěšné také proto, že jistá stopa ukazuje novým směrem...

v Jetřichovicích. Jeho odpověď — „Chápu vás jako matku, ale není v mých silách, abych provedl pátrací akci sám.“ prý pochopila až v okamžiku, kdy se v Jetřichovické restauraci dozvěděla o pátrací akci, při které má být povolán vrtulník a pohotovostní útvar z Ústí nad Labem. Ovšem pátrací akce od 28. do 30. září nic nevyřešila. Když paní Neumannová přišla týden opět navštívit chalupu, dozvěděla se od sousedky, že se ve skalách našli dvě lebky, staré asi tři měsíce. Byla to pro ni velká psychická rána a proto se ihned obrátila na MS VB v Mikulášovicích. Náčelník jí řekl, že se jedná o pět let starý nález.



Tři mrtví HLEDAJÍ VRAHA

1)



Petr

se nekonal, protože nebylo koho soudit.“

Čtyři verze trojí smrti

1) Když rodiče začali po dětech pátrat, bylo jim naznačeno, že nejspíš utekli přes hranice. Poté co se u lesní cesty našli dvě lebky a o kus dál kostry, potažené chatrným šatstvem a třetí kostru, zahrabanou v zemi, uvedli děčínští vyšetřovatelé, že příčinou smrti byl kulový blesk, nebo živelná pohroma. Dnes víme, že by to musel být velice výkonný živel: kulový blesk by musel nejprve usmrtit dva mladé muže a jednu

s Němcem. V Hřensku již tenkrát bylo víc občanů NDR než ČSSR. Paní Neumannová tvrdí, že po třech letech se nad místem, kde jsou dnes tři prosté dřevěné kříže, objevil podivně nervózní německý občan, který později zmizel a už se nepodařilo jej vypátrat. Potom ty bryle. Ale to jsou dohady.

Oficiálně se tedy rodiče dozvěděli o nalezání zbytků těl svých dětí 8. října a na 15. byli pozváni do Děčína na identifikaci. Jaké však bylo jejich překvapení, když přijeli z Prahy do Děčína, aby se dozvěděli, že tělesné pozůstatky byly převezeny z Děčína do Prahy na soudní pitvu.

Po první vlně se tempo vy-



mu vyvolané solidní snímky.

Po jednání s Krajskou prokuraturou v Ústí nad Labem a všeobecným oddělením ÚV KSČ v Praze byli rodiče pozváni na 20. 12. 1988 do Ústí nad Labem. Dozvěděli se, že na kostřích nebylo shledáno žádných známek násilí, a proto se trestní stíhání zastavuje. Pokud mají zájem, mohou pokračovat v pátrání na vlastní pěst! Počátkem roku 1989 poslali rodiče podrobný dopis prezidentu republiky. Do 17. listopadu 1989 kancelář dr. Husáka v ničem zásadním nepomohla.

Konec bez konce

V červnu 1990 požádala Petrova matka o pomoc soukromou detektivní kancelář IZROS. Jejím velkým

vel, laborant filmových laboratorii Barrandov. Podle vyprávění matky chtěl Pavel ukázat své dívce Hřenské skály. Měly to být jeho poslední prázdniny. Nikdo z nich se nevrátil. Nikdo nemohl tušit, že za tři měsíce objeví trempové a horolezci jeho lebku položenou u cesty.

Svědectví matky

O tom, že Pavlova matka

2)



Svědectví matky

O tom, že Pavlova matka mohla znovu otevřít, jsem se dozvěděl složitými cestami. Druhý den po telefonické domluvě jsme se s paní Neumannovou sešli v Praze na Florenci. Pak jsme si sedli do obýváku a matka syna, který zemřel ve věku autora těchto řádků, přede mně postavila obšáhly svazek dokumentů a korespondence;

„Naposledy jsme je viděli 25. června 1987,“ začala vzpomínat. „Syn měl po promoci, a protože se i s Lenkou účastnil hnutí na ochranu přírody, chtěli se podívat do Hřenských skal. Půjčili si také klíče od naší chalupy v Mikulášovicích. Pavlův kamarád Petr, který jel s nimi, se měl vrátit nejpozději do 5. července, protože měl jen týden dovolené. Pavel s Lenkou slibili, že po návratu zajedou na 2–3 dny na chatu Lenčiny matky. Ale na dovolenou jsme zároveň odjeli i my, a proto jsme se až koncem července dozvěděli, že se děti z výletu nevrátily a ani o sobě nedaly žádnou zprávu.“

Okamžitě jsem telefonovala na VB do Děčína a na všechny nemocnice v okrese, ale nikde o mém synovi a jeho přátelích nevěděli. Potom jsem na Obvodní správě VB v Praze 8 Kobyliskách ohlásila ztrátu syna a obrátila se na Federální kriminální ústřednu a rozhlasovce Zelenou vlnu. Nakonec jsem odjela na chalupu v Mikulášovicích, navštívila místní správu VB, VB v Hřensku a Děčíně, a všem dala fotografii svého syna Pavla a jeho děvčete Lenky.“

Kamarádi pátrají na vlastní pěst

Lenka měla v první polovině srpna spolu s kamarády z hnutí Brontosaurus pomáhat při opravách hradu Karlštejn. Když se tu kamarádi dozvěděli, že je i s Pavlem a Petrem nezvěstná, rozhodli se pátrat na vlastní pěst. V týdnu od 17. do 23. srpna prošli v Hřenských skalách velkou část jejich posledního vandru. Vypytovali se trampů, turistů, v restaura-

Lenka

racích, na VB, Ochraně hranic i Lesní správě a všude ukazovali fotografie. Zjistili, že jejich tři kamarádi byli viděni ve Vlčí hoře, v Kyjově, u Krásné Lípy a v Jetřichovicích. Tady se prý ptali na „Růžový palouček, nebo zahradu“. Tím stopa končí. Posledního srpna bylo v televizi vyhlášeno celostátní pátrání, které se ještě jednou později opakovalo. Na jeho základě se přihlásili dva svědci, kteří však nic podstatného nevěděli.

Trampským očima

Tahle souvislost by měl v životě nenapadla. Když jsem se začal shánět po okolnostech případu, zjistil jsem, že člověk, který první objevil tělesné ostatky, sedí vedle mě v redakci:

„V té době jsem tam byl ještě jako čundrák,“ říká Jarda Kolář, „je to již několik let, takže si přesně nepamatuji datum, ale vím, že jsme ve skalní trhlíně našli pozůstatky po lidských tělech. Kostí a roztrhané hadry. Červeno-zelená kostkovaná flanelová košile byla roztržená a její polovina ležela v kůtlíku s jídlem. Pozůstatky byly v chatrném stavu a rozptýlené v okruhu 20–50 metrů. Šli jsme to nahlasit na VB a mezitím horolezci objevili lebky, které byly oddělené od těla.“

Bezpečnost potom vyhlásila šílený hon na čundráky, trampy a podobné. Příslušníci lezli po vrcholce a probírali vrcholové knížky, kontrolovali seznamy trampů v kempech, aby zjistili, kteří lidé tu v té době byli. U příjezdu autobusů stáli policisté se psy a vypytovali se trampů, kde budou spát. Za některými kluky jezdili domů a vyslýchali je dvakrát denně. Pohybovali se mezi nimi i estébáci. Zdálo se nám, že to od nich byl důvod, jak nám nepříjemně život. Sepsali jsme svědecké výpovědi, ale soud



Pavel



šetřování zpomalilo a vpřed se nekráčelo po dnech a týdnech, ale po měsících a letech.

V červenci 1988 byla paní Neumannová pozvána do Děčína, aby převzala věci po

synovi. Požadovala vrácení filmu z fotoaparátu, který byl nalezen u tělesných ostatků. Technici ji vrátili znehodnocený negativ, ze kterého nelze pořídit jedinou fotografii, ačkoliv ona viděla z téhož fil-

V červnu 1990 požádala Petrova matka o pomoc soukromou detektivní kancelář IZROS. Jejím velkým zájmem bylo, aby Generální prokuratura České republiky podařilo nahlédnout do dosud nepřístupné dokumentace celého případu. Rodiče i IZROS stále doufají, že se — třeba na základě tohoto článku — přihlásí člověk, který cosi ví o případu záhadné smrti před pěti lety a z jakýchkoli příčin se zatím sám nepřihlásil.

LIBOR MICHALEČ

NOSTE SVÉ KONTA V KAPSE

Bezhotovostní placení platební kartou — to je další krok do moderního světa.

Vyzkoušejte ji jednou a budete ji používat stále. Celé své konto můžete mít kdykoliv a kdekoli

s sebou v kapse. K dispozici je vám široká síť 131 peněžních automatů — 24 hodin denně. S platební kartou České spořitelny, a.s. je život snadnější.

Moderní peněžní služby. Další výhoda České spořitelny, a.s.

Sponzor čs. účasti na EXPO 92 v Seville

Státní orgány pomáhají občanům

Během pátrání po zmizelých dětech se paní Neumannová telefonicky spojila se s náčelníkem VB OSH

CUKRAŘI A ZMRZLINÁŘI POZOR!

Zastoupení italských firem „FABRI“ a „CARPIGHIANI“ si Vás dovoluje pozvat na seminář o výrobě italských zmrzlin, konaný dne 30. června 1992 od 12.00 v salónku Interhotelu BOHEMIA v Ústí nad Labem. Těšíme se na Vaši účast.

(52011)

1966 – Československým prezidentem byl Antonín Novotný, papežem Pavel VI., předsedou prezidia Nejvyššího sovětu Nikolaj Viktorovič Podgornij a prvním tajemníkem KSSS Leonid Iljič Brežněv. Prezidentem USA Lyndon B. Johnson.

U nás se začalo se budovat pražské metro.

14. října byla založena nizozemská sociálně liberální politická strana Demokráte 66.

Proběhlo první mistrovství světa v orientačním běhu.

V Nigérii došlo k dvěma ozbrojeným státním převratům.

3. února na Měsíci přistála Luna 9 a přenesla obrázky měsíčního povrchu.

1. března sovětská vesmírná sonda Veněra 3 dopadla na Venuši, čímž se stala první kosmickou lodí, která dosáhla jejího povrchu.

Beatles podnikli poslední oficiální koncert v Candlestick Park, San Francisco.

Poprvé byla udělována Turingova cena.

V USA má televizní premiéru seriál Star Trek.

Nobelovu cenu za literaturu dostali Šmuel Josef Agnon, Nelly Sachsová, Nobelova cena míru udělena nebyla.

Jan Kondek Špion s romantickou duší

■ K tomuto případu si vypůjčím notoricky známou větu, jíž zhusta začínají akční filmy: „...*tento druh lidí zřídka kdy umírá přirozenou cestou.*“ Jde samozřejmě o špiony. Jedním z nich byl i Jan Kondek. Bohužel, nebyl filmovým hrdinou, ale člověkem, který, jak všechny indicie napovídají, měl na špióna příliš romantickou duši... a romanticky miloval... romantickou zemi... ■

20. září 1966 byl nalezen mrtev na posteli ve svém bytě v pařížské chudinské čtvrti opravář psacích strojů československého původu, Jan Kondek. Otrávil se plynem. Z oficiálního hlášení se dozvíme, že nezanechal žádný dopis na rozloučenou a měl zuté boty. Při pohledu zvenčí by to mohla být nešťastná náhoda, jež potkala emigranta, který bydlel v domě jiného slovenského emigranta, u něhož byl také zaměstnán...

Cestou vlastního šetření odboru dokumentace se ÚDV v lednu 2000 začal věnovat záhadné a předčasné smrti bývalého spolupracovníka vojenské rozvědky Jana Kondeka. Tento případ byl zároveň v té době publikován v tisku a ozval se pan Zdeněk Řepka.

Zdeněk Řepka: „*Sloužili jsme s Honzou Kondekem spolu jako poručíci v Mladé u tankového praporu. Byl to milej, solidní, přátelskej chlápek. Jenže to byla podivná doba. Věděl jsem, že jeho rodiče odešli za první republiky za prací do Francie, kde také vystudoval. Uměl perfektně francouzsky. A tak, podle mě, byl také*

z tohoto důvodu vybrán vojenskou rozvědkou...Najednou začal chodit v civilu, měl dobrou plat... zmizelo jich takhle víc asi tři nebo čtyři. Nemohl nám samozřejmě nic říct, ale udělali jsme takové rozloučení tehdy v restauraci Baroko na Václaváku. Řekl, že jede pryč. Pak už jsem o něm nic nevěděl, až že nějak divně umřel. Byl to člověk citový, čestný, zasmušilý. Kamarádili jsme se tři – ještě Václav Bláha.“

Václav Bláha: „*Sloužil jsem s ním od roku 53 – nic jsme nevěděli, odcházelo jich víc, naznačoval, ale neřekl nic konkrétního. Za dlouhou dobu jsme se dověděli, že odešli do různých států. V 70. roce je stahovali, potkal jsem takhle dalšího, myslím, že se jmenoval Hlávka. A ten mi řekl, že se všichni vrátili, ale Kondek prý nechtěl. Až mnohem později jsem se dozvěděl, že je mrtev. Honza byl solidní, upřímný, s každým se snášel, vrátil se do republiky s rodiči, vybrali ho kvůli francouzštině, on byl seriózní bez problémů, na něj nebylo možné si stěžovat, posloužil, když člověk potřeboval. On, myslím si toho využil, řekl si, že se vrátí do Francie, kterou miloval. Jenže zapomněl, že ty parchanti ho jen tak na pokoji nenechají...“*

Víme tedy už jistě, že nešlo o náhodnou smrt bezejmenného emigranta. Šlo o smrt člověka, který byl vyslán do Francie československou vojenskou rozvědkou. Byl to tzv. nelegál.

Kondek byl nasazen do Francie jako nelegál, člověk, který je vyškolen pro práci v zahraničí a vystupuje tam pod cizí identitou – naučí se jiný život – je někým jiným.

Proč si vlastně vojenská rozvědka vybrala právě jeho a proč si Jan Kondek vybral studium právě na vojenské škole...

Jan Kondek se narodil v Čadci. Jeho rodiče odešli ještě před válkou za prací do Francie. A tak dětství prožil v Sedanu v Ardenách. Ve Francii také chodil do školy. Rodina se vrátila v pětáctýřicátém do Krnova. Neměl valný původ a tak, podle slov jeho sestry, „vzal, co bylo“ a šel studovat vojenskou školu. Ve Výškově absolvoval v 55. roce. Byl apolitický samorost. Do strany nikdy nevstoupil. Jediný jeho ústupek byl, že vystoupil z církve. Což pro něj bylo významné, neboť byl velmi věřící člověk.

Po panu Řepkovi vyšetřovatelka úřadu v roce 2000 našla a vyslechla Kondekovu sestru, jedinou tehdy žijící příbuznou. Největším překvapením bylo to, že nevěděla jistě, že je její bratr mrtev. Možná jen stále doufala...

Vypověděla: „*Nestýkali jsme se v té době nijak pravidelně. Spíš za námi občas přijel. Spojení s ním jsme měli přes poštovní schránku 125 v Praze 1. Když jsme se setkali v rámci rodinných příležitostí, tak o práci nemluvil. Jen jednou mluvil o exkurzi do země nikoho kdesi v Rusku.“*

Potvrdilo se, že byl na služební cestě s tehdejší vojenskou generálitou „*kdesi v ruském podzemí*“, z čehož lze usuzovat na prohlídku nějakých raket. Podle toho, že ho s sebou generalita vzala, požíval jejich důvěry a vkládali do něj velké naděje.

Sestra dále vyprávěla: „*Pak byl ještě někde v Německu. Hned potom přijel k nám na dovolenou. Byl zničený. Řekl, že už s »nimi« nikam nepojede. Chodíval často běhat. To byl rok asi 57, 58. Protáhl si dovolenou, ale chodily mu dopisy a telegramy »vrat se!« podepsány křestním jménem nebo iniciálami. Tady se zmí-*

nil o tom, že už nikam nepojede a že má být služebně převelen do Francie. Vůči ní byl vždy naladěný velmi pozitivně. Našli jsme ale u něj učebnici italštiny.“

Z této pasáže výpovědi lze usuzovat na běžnou praxi: nelegál dojel do země určené přes další zemi. Umožnilo mu to vytvořit věrohodnější legendu. Podle všeho šel Kondek do Francie přes italský kanton ve Švýcarsku.

„Po dovolené jsme mu znovu psali na poštovní schránku, ale on nereagoval. Pak jsme mu na zkoušku napsali dopis o půjčku 5000 korun. Za tři dny se objevil člověk, který nám přinesl peníze. Řekl, že je bratr v zahraničí a máme se obracet na něj. Když jsme se ho ptali, kde ho najdeme, řekl, že na adrese, kam jsme psali bratrovi. A prý kdyby nás někdo kontaktoval, máme to nahlásit jakémsi panu Válkovi.“

„No ale potom rodinu navštívil neznámý muž, pan Krigovský.“

Tady je nutné spojit v ději události, které se odehrávaly v té době ve Francii, a osoby, které v nich vystupovaly.

Jan Kondek byl, aniž by to tedy rodina tušila, nasazen jako špion československé vojenské rozvědky do Francie. Ale pozor! Kondek se téměř okamžitě obrátil na Francouze a dobrovolně jim o své situaci řekl. A přešel na jejich stranu.

Právě Francouzi Kondeka ubytovali u dalšího, jak se později ukázalo, dvojitého agenta Štefana Figury. Doslova a do písmene ho – předpokládejme, že o tom nevěděli – dali do domu jeho pravděpodobného budoucího vraha.

O téhle situaci vypovídal na smrtelné posteli Štefan Krigovský, který byl ve Francii vězněn za špionáž. A znal osobně Kondekova

bytného Figuru a právě u něj se setkal i s Kondekem, který ho poprosil, aby předal vzkaz rodině v Československu.

Pozdější oficiální verzi přeběhnutí Jana Kondeka na francouzskou stranu bylo jeho nařčení ze zpronevěry peněz, které obdržel od československé vojenské rozvědky.

Verze všech těch, kteří Kodeka znali osobně, byla mnohem prostší. Postavě špiona tak, jak ji známe, na hony vzdálená: prostě vždycky miloval Francii a dělat cokoliv proti ní se mu bytostně přičilo.

A dál jsou v příběhu jen samé neznámé: nezachoval se osobní spis Jana Kondeka, prochází složkami 1. správy MV více než složkami vojenské rozvědky. To, že by plnil nějaký konkrétní úkol, je téměř vyloučené. Byl nebezpečný vlastně jen tím, že byl příliš dobře proškolen pro své poslání, které vlastně pravděpodobně nikdy nechtěl plnit...

DST ho dostatečně neochránila.

Štefan Krigovský je přesvědčený, že zemřel násilnou smrtí rukou bytného, agenta Figury.

Krigovský se o Kondekově smrti dozvěděl při vlastním soudu, kdy s ním měl být konfrontován.

22. 9. 1966 ale soudce řekl, že je Kondek mrtev, že si pustil plyn.

Cestou mezinárodní právní pomoci se ÚDV dozvěděl, že Francouzi rozhodně nepovažovali jeho smrt za sebevraždu. Doslova: *„Provedené vyšetřování neumožnilo potvrdit domněnku o sebevraždě.“*

Další dva výsledky ukázaly vlastně už jen to, co v tu chvíli vyšetřovatelka věděla:

Při výsledku bývalých příslušníků rozvědky dotyční jasně řekli, že existovaly nepsané zákony a jasná interní nařízení. Kdo přeběhl, musel být odstraněn.

A že Jan Kondek zběhl, bylo jasné i podle výpovědi dalšího nelegála, který se s Kondekem setkal na služebně DST, když tam byl vyslýchán. Přišel za ním právě Kondek a snažil se ho přesvědčit, aby se přiznal, že se o něj Francouzi postarají. Nelegál s krycím jménem Henri, alias Pierre Jean Cardot, byl později vyměněn a o tomto „setkání“ na služebně informoval u nás a Kondeka tím tzv. ztotožnil...

Nicméně v roce 1963 odmítl československý soud Kondeka v nepřítomnosti soudit – pro nedostatek důkazů. Což bylo na tu dobu od soudce vlastně velice statečné.

Pravděpodobná rekapitulace tohoto případu je víc než smutná.

Jan Kondek vyrostl ve Francii, kterou považoval za svůj domov. Po návratu do Československa absolvoval vojenskou školu. Tam si ho – pro jeho dokonalou znalost francouzštiny – vyhlédla vojenská rozvědka. Vyškolila ho a poslala do Francie, vlastně domů, kde se Kondek okamžitě přihlásil rozvědce francouzské.

Ta ho ochránila tím, že ho ubytovala, patrně nevědomky, u dvojitého agenta, který byl pravděpodobně i jeho vrahem. Janu Kondekovi bylo v den jeho smrti třicet pět let a provinil se snad jen láskou k Francii a velkou naivitou.

Ostatně tak ho popisují i jeho přátelé.

Zatím se nepodařilo najít konkrétního strůjce nápadu Kondeka zlikvidovat a nebylo ani dost důkazů proti konkrétnímu vykonavateli.

Smrt Jana Kondeka byla aktem msty a mementem ostatním nelegálům.

Příloha: Závazek Jana Kondeka k setrvání ve vojenské službě

REVERS

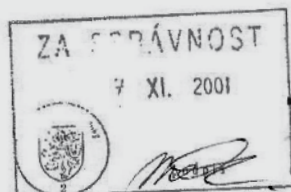
Zavazuji se, že po absolvování ^{vojenské*)}
~~letecké-vojenské*)~~ akademie setrám v další vojenské
činné službě ode dne jmenování důstojníkem z povolání trojnásobek doby potřebné k absolvo-
vání všech ročníků této akademie.

Prohlašuji, že jsou mi známy i veškeré další závazky spojené s přijetím do ^{vojenské*)}
~~letecké-vojenské*)~~ akademie, obzvláště pak závazky pro ten případ, že bych byl z této akademie propuštěn podle
platných předpisů, a že se jim výslovně podrobuji.

Prohlašuji dále, že se podrobím i všem jiným ustanovením o ^{vojenských*)}
~~leteckých-vojenských*)~~ akademiích, která byla dosud vydána anebo která budou vydána za mého pobytu v akademii.

Vyškov, 24. září 1951

Konack
Podpis žadatele.



SEZNAM ZKRATEK

ČNR – Česká národní rada existovala od 1. 1. 1969 do 31. 12. 1992.

ČSLA – Československá lidová armáda, jejíž součástí bylo pozemní vojsko, letecké vojsko a vojsko protivzdušné obrany státu. Název byl přijat v roce 1954 po X. sjezdu KSČ.

DST – Direction de la Surveillance du Territoire (Ředitelství teritoriálního dozoru) je francouzská kontrarozvědná služba zřízená v roce 1944.

Gulag – (Glavnoje Upravlenije Ispravitelno-trudovych Lagerej), Hlavní správa nápravně-pracovních táborů. První gulagy začal budovat V. I. Lenin v roce 1919. Nejvíce jich fungovalo v době J. V. Stalina. Zrušeny byly v roce 1960 za Chruščova.

KGB – Komitět gosudarstvennoj bezopasnosti (Výbor státní bezpečnosti), sovětská zpravodajská služba, zřízená v roce 1954.

KNV – Krajský národní výbor, orgán státní správy v bývalém Československu.

KS MV – Krajská správa Ministerstva vnitra.

LM – Lidové milice („ozbrojená pěst dělnické třídy) byly zřízeny na základě rozhodnutí Ústředního výboru KSČ 21. února 1948. Sehrály rozhodující roli v průběhu komunistického puče v únoru 1948. Zasahovaly proti demonstrantům v srpnu 1969 a v listopadu 1989. V prosinci 1989 byly LM odzbrojeny a následně zrušeny.

MGB – Ministerstvo gosudarstvennoj bezopasnosti (Ministerstvo státní bezpečnosti), zřízeno v roce 1946, po zrušení NKVD.

MNB – Ministerstvo národní bezpečnosti, zřízeno v roce 1951 převzalo vojenskou kontrarozvědku, Pohraniční stráž a Správu nápravných zařízení.

MNO – Ministerstvo národní obrany.

MNV – Místní národní výbor, orgán státní správy v bývalém Československu.

NDR – Německá demokratická republika (Deutsche Demokratische Republik – DDR), existovala od 7. 10. 1949 do 3. 10. 1990 na území sovětské okupační zóny a východního sektoru Berlína.

NSR – Německá spolková republika (1949–1990), neoficiální název.

PS – Pohraniční stráž, vojenské jednotky určené ke střežení hranic a pohraničních oblastí byly zřízeny na základě zákona 69/1951 Sb.

RAF – Royal Air Force (Královské letectvo), vojenské letectvo britských ozbrojených sil.

SD – Sicherheitsdienst, Bezpečnostní služba říšského vůdce SS. Organizačně byla součástí SS, založena 5. 10. 1931.

SNB – Sbor národní bezpečnosti, vznikl v roce 1945 a od počátku sloužil jako mocenský nástroj KSČ. Zanikl v roce 1991.

SS – Schutzstaffeln (Ochranné oddíly), založeny 1926 v rámci SA, jako Hitlerův osobní ochranný útvar.

SRN – Spolková republika Německo (Bundesrepublik Deutschland – BRD), oficiální název.

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik (1922–1991).

STASI – (Ministerium für Staatssicherheit), Ministerstvo státní bezpečnosti, civilní rozvědka a kontrarozvědka v bývalé NDR. Vznikla v roce 1949 v sovětském okupačním pásmu Německa.

ÚDV (SKPV PČR) – Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky.

ÚSTR – Ústav pro studium totalitních režimů.

ÚV – ústřední výbor, zkratka používaná pro ÚV KSČ – řídicí orgán strany.

ÚZSI – Úřad pro zahraniční styky a informace, od 1. 1. 1993 česká rozvědka.

VB – Veřejná bezpečnost byla součástí Sboru národní bezpečnosti, zanikla v roce 1991.

VYSVĚTLENÍ NĚKTERÝCH POUŽITÝCH VÝRAZŮ

I. Správa MV – Hlavní správa rozvědky.

Gehlenova organizace – (Gehlen Organisation), německá zpravodajská služba zaměřená proti SSSR a jeho satelitům. V červnu 1946 ji založil generálmajor wehrmachtu Reinhard Gehlen. 1. 4. 1956 přetvořena v BND.

Hlinkova garda – polovojenská organizace Hlinkovy slovenské lidové strany, zformovaná ilegálně v roce 1938 a 28. 10. 1938 se stala oficiální brannou mocí na Slovensku.

Hlinkova mládež – v období Slovenského státu sdružovala mládež a byla ideově i organizačně spjata s Hlinkovou gardou.

Katolická akce – sdružení katolických kněží a laiků, v červnu 1949 rozpuštěna a zakázána.

Mrtvá schránka – mrtvá neboli tajná schránka sloužila k předávání zpravodajského materiálu.

Nelegál – agent rozvědky působící v zájmové zemi často pod falešnou identitou a s vytvořenou legendou.

Obrana národa – vojenská odbojová organizace působila v letech 1939–1942 na území Protektorátu Čechy a Morava.

Rozvědka – civilní, nebo vojenská zpravodajská služba působící na území cizích států.

Ruské legie – Československé legie v Rusku byly dobrovolnické vojenské jednotky působící v Rusku v letech 1914–1920. Legionáři se stali později základem vznikající armády svobodného Československa.

Sibiřská anabáze – postup Československých legií z bolševiky obsazené Ukrajiny přes transsibiřskou magistrálu do Vladivostoku v letech 1918–1920.

Slovenská národní rada v zahraničí – založena Karolem Sidorem v roce 1948 v USA, sdružovala slovenské emigranty.

Slovenský štát – formálně samostatný klerofašistický stát vznikl 14. 3. 1939, v průběhu druhé světové války byl politickým a vojenským spojencem Německa.

Spolupracovník StB, agent atd... – TS StB (tajní spolupracovníci) se dělili na: agenty, informátory, rezidenty a držitele konspiračních nebo propůjčených bytů.

Strana (KSČ) – Komunistická strana Československa, totalitně vládnoucí levicová strana v bývalém Československu. Založena 14. 5. 1921, k moci se dostala po únorovém puči v roce 1948.

Přísně tajné vraždy

Dokumenty a vyobrazení poskytli
Česká televize, Televizní studio Ostrava (str. 62 a 111),
Národní filmový archiv (str. 140), Jan Plachý (str. 143)
a Úřad dokumentace a vyšetřování SKPV PČR (ostatní)

Foto na obálce Stanislav Solánský

Typografie Vladimír Verner

Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,

roku 2010 jako svou 960. publikaci

Vydání první. AA 4,43. Stran 200

Odborná revize PhDr. Břetislav Daněk

Odpovědný redaktor Filip Outrata

Vytiskla tiskárna S-Tisk, Vimperk

Doporučená cena 198 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.

Praha 3, Víta Nejedlého 15

e-mail: info@ivysehrad.cz

www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-064-0

Šárka Horáková Maixnerová
**Hoří déšť aneb „Zpráva o akci K“,
noci ze dne 13. na 14. dubna 1950,
kdy měl být internován Bůh**

„Akce K“ neboli hromadné zatčení příslušníků mužských řeholních řádů na území Československa patří k nejhorším zločinům komunistické éry u nás. Více než dva tisíce řeholníků muselo opustit své kláštery. Rozptýlili se pak po českých a slovenských věznicích, kde si museli odpykat dlouhé tresty v krutých podmínkách. Kniha si neklade za cíl historické zmapování této události. Její záměr je jiný – nechat mluvit autentické dobové dokumenty. Postupně se můžeme seznámit s poznámkami týkajícími se prvního velkého procesu s představiteli církví, který „Akci K“ předcházel, s plány na akci samotnou, detailním seznamem jednotlivých klášterů nebo třeba odsuzujícími dopisy institucí a pracovních kolektivů. Dokumenty doprovází střídavý, ale působivý komentář, obsahující přehled nejdůležitějších událostí předcházejících „Akci K“, citace pamětníků (opati Bohumil Vít Tajovský a Anastáz Opasek), intimní meditace a další texty. Kniha je rozčleněna na čtrnáct zastavení křížové texty, ke každému z nich je připojena expresivní malba malíře Michaila Ščigola.